

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне юридичне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-20-76

До № 2329 від 29.10.2019
(друге читання)

ЗАУВАЖЕННЯ

до проекту Закону України про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" щодо звільнення внутрішньо переміщених осіб від негативних наслідків невиконання грошових зобов'язань
(реєстраційний № 2329)

У Головному юридичному управлінні опрацьовано підготовлений до другого читання Комітетом Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин названий законопроект та звертається увага на актуальність зауважень, наданих до нього Головним науково-експертним управлінням щодо необхідності узгодження положень цього законопроекту із Законом України "Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції" та Законом України "Про створення вільної економічної зони "Крим" та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України". Крім того, за результатами аналізу положень законопроекту слід зазначити таке.

1. Законопроектом пропонується доповнити Закон України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" (далі – Закон) статтею 9², відповідно до частини другої якої *"за невиконання чи неналежне виконання внутрішньо переміщеною особою, визначеною частиною першою цієї статті, зобов'язань за кредитним договором та/або договором позики не нараховується неустойка (штраф, пеня), не настає відповідальність у вигляді сплати суми боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення та процентів річних від простроченої суми, не застосовуються інші санкції майнового характеру"*. Таким чином, законопроектом пропонується звільнити окремі категорії осіб від будь-якої відповідальності за невиконання чи неналежне виконання договірних зобов'язань.

Загалом підтримуючи мету прийняття законопроекту, зауважуємо, що звільнення від відповідальності за невиконання чи неналежне виконання

договірних зобов'язань окремих їх сторін повинно враховувати баланс інтересів усіх учасників цивільних та господарських правовідносин. Однак наведене положення законопроекту звільняє внутрішньо переміщених осіб (*громадян України, іноземців або осіб без громадянства*) **не тільки від порушень договірних зобов'язань, що виникли у зв'язку із тимчасовою окупацією та вимушеним залишенням такими особами певних територій, але й також від будь-яких інших порушень договірних зобов'язань незалежно від обставин.** А тому, фактично створюються привілейовані умови (без належного законодавчого обґрунтування) виконання договірних зобов'язань, що не узгоджується із положеннями частини четвертої статті 13 Конституції України, за якою "усі суб'єкти права власності рівні перед законом". Крім того, має місце порушення визначеного статтею 4 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" принципу державної регуляторної політики щодо збалансованості у регуляторній діяльності балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави.

2. Положенням частини четвертої нової статті 9² Закону передбачається, що *"відступлення (продаж, передання) права вимоги за кредитним договором та/або договором позики, позичальником за яким є внутрішньо переміщена особа, визначена частиною першою цієї статті, без згоди боржника забороняється"*. Проте, наведена пропозиція не враховує того факту, що сама по собі заміна кредитора у зобов'язанні, якщо інше не встановлено договором або законом, не призводить до збільшення обсягу обов'язку боржника на користь кредитора (стаття 514 Цивільного кодексу України). Тобто, у разі відступлення права вимоги за кредитним договором чи договором позики, внутрішньо переміщена особа не повинна сплачувати більший розмір платежів, ніж передбачено договором, навіть з урахуванням зміни кредитора. Більше того, на нового кредитора також поширюватимуться положення законопроекту (у разі його прийняття як Закону) щодо звільнення внутрішньо переміщених осіб від негативних наслідків невиконання грошових зобов'язань.

Відтак, наведене положення законопроекту не має належного законодавчого обґрунтування його доцільності, а його реалізація може бути розцінена як втручання в діяльність суб'єктів господарювання. Такий законодавчий підхід суперечить частині першій статті 42 Конституції України (право на підприємницьку діяльність, не заборонену законом), а також не враховує пункту 4 частини першої статті 3 Цивільного кодексу України (принцип свободи підприємницької діяльності, яка не заборонена законом) та частини першої статті 6 Господарського кодексу України (загальними принципами господарювання в Україні є, зокрема: свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом; обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави; заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини).

Зважаючи на висловлені зауваження, пропонуємо законопроект доопрацювати з урахуванням можливостей, передбачених частиною шостою статті 118 Регламенту Верховної Ради України.

**Перший заступник Керівника
Головного управління**

А.НИЖНИК

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: НИЖНИК АРКАДІЙ ІВАНОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA10400000099385D00809AC201
Дійсний до: 15.10.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 07/02-2021/154911 від 11.05.2021

503118